

แนวทางการบริหารและการจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

The Administration and Management Guidelines for Quality Development
Underlying Internal Quality Assurance of Ban Pana Sawan School under
Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

นายธนพล ทองยัง

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพของคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และศึกษาแนวทาง การบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบบันทึกการประชุมระดมสมอง สถิติที่ใช้คือ ฐานนิยม ประชากรจำนวน 30 คน วิเคราะห์และสรุปข้อมูล ในรูปแบบแผนผังก้างปลา รูปแบบตาราง และนำเสนอรูปแบบความเรียง ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพของคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง มาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ อยู่ในระดับมาก มาตรฐานที่ 3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านเหตุปัจจัยภายใน

สนับสนุนที่มีอิทธิพล ได้แก่ โรงเรียนมีการสนับสนุนส่งเสริมครูและบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ด้านเหตุปัจจัยภายนอกองค์กรที่มีอิทธิพล ได้แก่ ครูที่ได้รับบรรจุใหม่ ขาดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ และผู้บริหารกระจายงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ทั่วถึง ด้านเหตุปัจจัยภายนอกสนับสนุนที่มีอิทธิพล ได้แก่ นโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ โครงการพัฒนาอย่ต่งๆ เหตุปัจจัยองค์กรภายนอกที่มีอิทธิพล ได้แก่ ผู้เรียนเป็นชนชาติพันธุ์ ทำให้สื่อสารภาษาไทยไม่ค่อยชัดเจน กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการ มีความซ้ำซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่หลายครั้ง ส่งผลต่อกระบวนการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา

3. แนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการวางแผน (Planning) โรงเรียนควรวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ไปจนถึงการดำเนินงานในการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ด้านการจัดการองค์การ (Organizing) โรงเรียนควรวางแผนโครงสร้างฝ่ายงาน โดยเน้นการบริหารและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) ผู้บริหารควรบริหารและจัดการโดยการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน ระหว่างครู บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง เพื่อให้การดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และด้านการควบคุม (Controlling) โรงเรียนควรจัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และมีรูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

Abstract

This research aimed to examine the state of quality underlying internal quality assurance standards at Ban Pana Sawan School under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 , to investigate key factors affecting quality underlying internal quality assurance standards of Ban Pana Sawan School under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 , and to develop the administration and management guidelines for quality development underlying internal quality assurance standards of Ban Pana Sawan School under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 . The research instruments were questionnaire and brainstorming session. The data analysis were Central of Tendency (Mode) with the population of 30 people. The data was summarized by fishbone diagram and reported by tables and narration. The results showed that:

1. The state of quality underlying internal quality assurance standards of Ban Pana Sawan School under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 were reported. Standard 1 Quality of Learner was rated at the moderate level. Standard 2 Administration and Management Process was rated at the high level. Standard 3 Student Centeredness Instruction was rated at the moderate level.

2. The key factors affecting quality underlying internal quality assurance standards of Ban Pana Sawan School under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 were reported. The internal promoting factors were the school support teachers and personnel for consistent capacity building, create professional learning community (PLC), while the internal depromoting factors were novice teachers lacking experiences in learning management experience, and administrators did not distribute work thoroughly to subordinates. The promoting external factors were 15-year free quality education, Doi Tung Development Project, while the depromoting external factors were students were ethnic group causing difficult to communicate in Thai language. Law, regulations and policies of Ministry of Education were overlapping and frequently revised that directly affected the administration and management for quality development of the school.

3. The administrative and management guidelines for quality development underlying internal quality assurance standards of Ban Pana Sawan School under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 were proposed. Planning: The school should determine vision, mission, goals and implementation for education development underlying standards of student centeredness instruction by focusing on arranging active learning activity (Active Learning) and learners' participation. Organizing: The school should design task division structure by focusing on participatory administration and management and encourage community to share education development. Leading: The administrators should administer and manage by building motivation to work together as teamwork between teachers, educational personnel, school committee members and parents. Controlling: The school should setup systematic supervision, monitoring and evaluation the operation of administrators, teachers and educational personnel as well as implement various forms of supervision for efficiency and effectiveness in school operation.

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในการพัฒนาดังกล่าว จะต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยหลักในการสร้างความเจริญก้าวหน้า จึงควรมีพลเมืองที่เป็นคนเก่ง เป็นคนดี มีคุณภาพ ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2560 มาตรา 54 ได้กำหนดไว้ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ” (ราชกิจจานุเบกษา, 2560 : 14) การศึกษายังเป็นรากฐานสำคัญอีกประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต สามารถพัฒนาศักยภาพและความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิตและสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมถึงเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนา คุณภาพ การศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพมาตรฐานผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรหรือสถานประกอบการที่รับ ผู้ที่จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อ หรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐาน แม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนัก นักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร สถานศึกษากำหนด ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่สถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงตลอดเวลา ไม่ว่าจะคิดทำกิจกรรมใดหรือโครงการใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรง และโดยอ้อม กระบวนการประกันคุณภาพจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ในปัจจุบันและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 2)

จะเห็นได้ว่าระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเปรียบเหมือนแผนที่ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ และกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาถูกพัฒนาขึ้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาทุกระดับมีคุณภาพ และจะคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน ตลอดจนกระทรวงศึกษาธิการได้มีการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีการปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดให้มีจำนวนน้อยลง กระชับและสะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินตามสภาพจริงไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐาน ระบบการประเมินเพื่อลดภาระการเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูล และแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3

ประโยชน์ของการการศึกษา

1. ด้านความรู้

ทำให้ทราบระดับบริหารระดับมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และแนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนามาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ด้านการนำไปใช้

สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริม เพื่อยกระดับคุณภาพ ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้บริหาร

ทำให้ผู้บริหารมีแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2 ครู

ทำให้ครูมีแนวทางปฏิบัติเพื่อยกระดับคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา

2.3 เขตพื้นที่การศึกษา

ทำให้เขตพื้นที่การศึกษา ทราบถึงเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษา และมีแนวทางในการการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมการบริหารและการจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. สภาพของคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 1.1 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน
 - 1.2 มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ
 - 1.3 มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 2.1 เหตุปัจจัยภายใน
 - 2.1.1 ปัจจัยสนับสนุน
 - 2.1.2 ปัจจัยอุดหนุน
 - 2.2 เหตุปัจจัยภายนอก
 - 2.2.1 ปัจจัยสนับสนุน
 - 2.2.2 ปัจจัยอุดหนุน
3. แนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน
 - 3.1 ด้านเนื้อหา การพัฒนาการบริหารและการจัดการส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในได้แก่
 - 3.1.1 ด้านการวางแผน (Planning)
 - 3.1.2 ด้านการจัดการองค์การ (Organizing)
 - 3.1.3 ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading)
 - 3.1.4 ด้านการควบคุม (Controlling)
 - 3.2 ด้านแหล่งข้อมูล
 - 3.2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน
 - 3.2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ รายงานประเมินตนเองของ
สถานศึกษา (SAR) รายงานผลประเมินสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.)

ด้านแหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ
 - แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ แหล่งข้อมูลได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) คือ ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ได้แก่
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน
 - 1.2 ครูผู้สอน จำนวน 9 คน (ครูผู้สอนทุกคน)

1.3 บุคลากรภายในสถานศึกษา จำนวน 1 คน (เจ้าหน้าที่ธุรการ)

1.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน (ไม่นับรวม ผู้อำนวยการและผู้แทนครู)

1.5 ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 12 คน (ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ระดับชั้นละ 2 คน)

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

รายงานประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) รายงานผลประเมินสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ด้านพื้นที่วิจัย

โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์

ด้านเวลา

การศึกษาสภาพคุณภาพการศึกษาย้อนหลังปีการศึกษา 2562

วิธีดำเนินการศึกษา

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) คือ ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ได้แก่

1. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน
2. ครูผู้สอน จำนวน 9 คน (ครูผู้สอนทุกคน)
3. บุคลากรภายในสถานศึกษา จำนวน 1 คน (เจ้าหน้าที่ธุรการ)
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน (ไม่นับรวม ผู้อำนวยการและผู้แทนครู)
5. ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 12 คน (ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ระดับชั้นละ 2 คน)

ขั้นที่ 1 ศึกษาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถามสภาพของมาตรฐานตามคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

5 หมายถึง ท่านเห็นว่ามีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง ท่านเห็นว่ามีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง ท่านเห็นว่ามีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง ท่านเห็นว่ามีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง ท่านเห็นว่ามีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

วิธีการเก็บข้อมูล

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะกรรมการมหาวิทยาลัราชภัฏเชียงรายถึงผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ถึงคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองใช้แบบสอบถามสภาพของมาตรฐานตามคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
4. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและแจ้งวัตถุประสงค์ของการกรอกแบบสอบถาม
5. ผู้วิจัยขอให้สมาชิกช่วยกันกรอกแบบสอบถามสภาพของมาตรฐานตามคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
6. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล
7. ผู้วิจัยวิเคราะห์สรุปผลสภาพของมาตรฐานตามคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สภาพของมาตรฐานตามคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอรูปแบบฐานนิยม (Mode) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และนำเสนอเป็นความเรียง

ขั้นที่ 2 ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อบันทึกข้อมูลจากการระดมสมองของผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ ประกอบด้วย มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และ มาตรฐานที่ 3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งทุกมาตรฐาน ประกอบด้วย

1. ด้านปัจจัยภายใน

- 1.1 เหตุปัจจัยสนับสนุน
- 1.2 เหตุปัจจัยอุดหนุน
2. ด้านปัจจัยภายนอก
 - 2.1 เหตุปัจจัยสนับสนุน
 - 2.2 เหตุปัจจัยอุดหนุน

วิธีการเก็บข้อมูล

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะกรรมการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
3. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
 - 3.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเองและแจ้งวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
 - 3.2 ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเทปหรือคลิปวิดีโอการประชุมระดมสมอง(Focus Group Discussion) ในบางช่วงตอนของการประชุมระดมสมอง(Focus Group Discussion) หากมีข้อมูลที่มีผลกระทบต่อองค์กร บุคคล ผู้วิจัยจะรักษาข้อมูลส่วนนี้ไว้เป็นความลับเพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น
 - 3.3 ผู้วิจัยขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมช่วยกันระบุเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 3.3.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษโน้ต (Post it) แก่ผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมอง คนละ 16 ใบ โดยเป็นสีเขียว 8 ใบ และสีชมพู 8 ใบ
 - 3.3.2 ผู้วิจัยบอกให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระบุเหตุปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ท่านคิดว่าส่งผลกระทบที่สุดลงในกระดาษโน้ต (Post it) มีปัจจัยภายใน ได้แก่ ด้านบุคคล (Man) ด้านการเงิน (Money) ด้านวัสดุ (Materials) และด้านการจัดการ (Management) ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ด้านนโยบายและการเมือง (Politic) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social) และด้านเทคโนโลยี (Technology) โดยสีเขียวแทนเหตุปัจจัยที่สนับสนุน ส่วนสีชมพูแทนเหตุปัจจัยที่อุดหนุน
 - 3.3.3 ผู้วิจัยบอกให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำกระดาษโน้ต (Post it) ที่ตนเองเขียนไปติดตรงช่องตารางในกระดาษที่ผู้วิจัยเตรียมไว้บนกระดานตามด้านต่าง ๆ โดยช่องซ้ายของตารางคือเหตุปัจจัยที่สนับสนุน ส่วนช่องขวาของตารางคือเหตุปัจจัยที่อุดหนุน

3.4 ผู้วิจัยจัดบันทึกและไม่แทรกแซงการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แต่จะถามเพิ่มเติมหลังจากปิดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แล้ว

3.5 ผู้วิจัยถอดความจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และเพิ่มเติมผ่านการถอดความจากเครื่องบันทึกเสียง วิเคราะห์เนื้อหาและประเด็นสำคัญของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.6 ผู้วิจัยสรุปข้อมูลการประชุมระดมสมองปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ขั้นที่ 3 ศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อบันทึกข้อมูลจากการระดมสมอง ของผู้ให้ข้อมูลในประเด็นแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ โดยยึดหลักการ POLC ประกอบด้วย

1. ด้านการวางแผน (Planning)
2. ด้านการจัดการองค์การ (Organizing)
3. ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading)
4. ด้านการควบคุม (Controlling)

วิธีการเก็บข้อมูล

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
3. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเองและแจ้งวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.2 ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเทปหรือคลิปวิดีโอการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในบางช่วงตอนของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) หากมีข้อมูลที่อาจจะมีผลกระทบต่อองค์กร บุคคลผู้วิจัยจะรักษาข้อมูลส่วนนี้ไว้เป็นความลับเพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น

3.3 ผู้วิจัยขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมช่วยกันระบุเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษโน้ต (Post it) สีเหลือง แก่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) คนละ 3 แผ่น

3.3.2 ผู้วิจัยบอกให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระบุเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้ง 8 ด้านลงในกระดาษโน้ต (Post it) ได้แก่ 1) มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน จำนวน 1 แผ่น 2) มาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ จำนวน 1 แผ่น และ 3) มาตรฐานที่ 3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 1 แผ่น

3.3.3 ผู้วิจัยบอกให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำกระดาษโน้ต (Post it) ที่ตนเองเขียนไปติดตรงช่องตารางในกระดาษที่ผู้วิจัยเตรียมไว้บนกระดานตามด้านต่าง ๆ

3.4 ผู้วิจัยจดบันทึกและไม่แทรกแซงการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แต่จะถามเพิ่มเติมหลังจากปิดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แล้ว

3.5 ผู้วิจัยถอดความจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และเพิ่มเติมผ่านการถอดความจากเครื่องบันทึกเสียง วิเคราะห์เนื้อหาและประเด็นสำคัญของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.6 ผู้วิจัยสรุปข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มแล้วสรุปข้อมูลโดยนำเสนอรูปแบบตารางและสรุปแนวทางเป็นข้อ ๆ ของแต่ละด้าน

สรุปผลการศึกษา

1. สภาพของคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง มาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ อยู่ในระดับมาก มาตรฐานที่ 3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านเหตุปัจจัยภายในสนับสนุนที่มีอิทธิพล ได้แก่ โรงเรียนมีการสนับสนุนส่งเสริมครูและบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ด้านเหตุปัจจัยภายนอกคุณครูที่มีอิทธิพล ได้แก่ ครูที่ได้รับบรรจุใหม่ขาดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ และผู้บริหารกระจายงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ทั่วถึง ด้านเหตุปัจจัยภายนอกสนับสนุนที่มีอิทธิพล ได้แก่ นโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ โครงการพัฒนาออยตุงฯ เหตุปัจจัยคุณครูภายนอกที่มีอิทธิพล ได้แก่ ผู้เรียนเป็นชนชาติพันธุ์ ทำให้สื่อสารภาษาไทยไม่ค่อยชัดเจน กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการ มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่หลายครั้ง ส่งผลต่อกระบวนการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา

3. แนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการวางแผน (Planning) โรงเรียนควรวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ไปจนถึงการดำเนินงานในการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ด้านการจัดการองค์การ (Organizing) โรงเรียนควรวางแผนโครงสร้างฝ่ายงาน โดยเน้นการบริหารและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) ผู้บริหารควรบริหารและจัดการโดยการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน ระหว่างครู บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง เพื่อให้การดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และด้านการควบคุม (Controlling) โรงเรียนควรจัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และมีรูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อภิปรายผล

แนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการวางแผน (Planning) โรงเรียนควรวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ไปจนถึงการดำเนินงานในการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ และมีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เป็นแนวทางด้านการวางแผน (Planning) ที่มีน้ำหนักส่งผลต่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากที่สุดเพราะในปีการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลจากการวัดผลจากการทดสอบระดับชาติทุกรายวิชาค่อนข้างต่ำ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรับ (Passive Learning) โดยเน้นในลักษณะครูเป็นศูนย์กลางมากเกินไป การจัดการเรียนการสอน จึงเป็นการเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากครูผู้สอนไปสู่ผู้เรียนเป็นหลัก มากกว่าการเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการจัดการเรียนการสอน ดังที่ วิจารย์ พานิช (2555 : 64) กล่าวว่า ผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางบรรยาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้มากที่สุด เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ สนุกกับการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักการเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ เรียนรู้จากการกระทำ มีการสะท้อนความคิดของตนเองกับคนอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Giles (1975 : Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณค่าของชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนในระดับประถมศึกษา พบว่า ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมและสื่อการสอนต่าง ๆ ที่ครูจัดไว้ เป็นการสนองความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ส่วนการสอนตามปกติได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ ครูผู้สอนมีบทบาทในการเรียนการสอนโดยเป็นผู้บรรยาย อธิบาย ควบคุม ให้เป็นไปตามแผนการสอนโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนไม่มีความเป็นอิสระต่อการทำกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนไม่มีความกระตือรือร้น และไม่อยากรู้ ไม่อยากเห็นในสิ่งที่เรียนในบทเรียนนั้น ๆ

2. แนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการจัดการองค์การ (Organizing) โรงเรียนควรวางโครงสร้างฝ่ายงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารบุคคล และฝ่ายบริหารทั่วไป มีการกระจายงานแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง โดยเน้นการบริหารและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา เป็นแนวทางด้านการจัดการองค์การ (Organizing) ที่มีน้ำหนักส่งผลต่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากที่สุด เพราะในปัจจุบันโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ มีสภาพการบริหารและการจัดการในกลุ่มจำกัดเฉพาะครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการนำชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการค่อนข้างน้อย ส่งผลให้การบริหารและการจัดการภายในโรงเรียนหลายด้านขาดประสิทธิภาพประสิทธิผล และไม่ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ดังที่ วิโรจน์ สารัตนะ (2544 : 59) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม ทำให้เกิดความเกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่ความมีพันธะผูกพัน ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล โดยผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น อาจประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ มัจฉาวิทยากุล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษาชั้น

พื้นฐานเพื่อคุณภาพนักเรียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอิทธิพลต่อคุณภาพนักเรียนในชุมชน หน่วยงานทางการศึกษาควรมีนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

3. แนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) ผู้บริหารควรบริหารและจัดการโดยการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างครู บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง เพื่อให้การดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นแนวทางด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) ที่มีน้ำหนักส่งผลต่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากที่สุด เพราะจากการที่ผู้วิจัยได้สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ ยังขาดการสร้างแรงจูงใจแก่ครู บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ในการปฏิบัติงาน จึงส่งผลถึงการบริหารและการจัดการ รวมไปถึงการปฏิบัติงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับ ความร่วมมือค่อนข้างน้อย ดังที่ทบทิม วงศ์ประยูร และพรทิพย์ คำพอ (2554 : 90) กล่าวว่า การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้ผลผลิตผลงานที่ดีส่วนหนึ่งมาจากแรงจูงใจ เพราะแรงจูงใจจะเป็นสิ่งเร้ากระตุ้น ให้บุคคลทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อเป้าหมายที่วางไว้ตามแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในตัวเอง แรงจูงใจ มีความสำคัญต่อตัวผู้ปฏิบัติงานโดยตรง เพราะแรงจูงใจจะเป็นพลังสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ทำให้เกิดสุขภาพจิตที่ดีในการทำงาน แรงจูงใจมีความสำคัญต่อองค์การ เพราะเมื่อบุคคลมี แรงจูงใจในการทำงานทางบวก มีแนวคิดที่ดีต่อองค์การ ย่อมเป็นแรงกระตุ้นเสริมพลังในการทำงาน ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและประสิทธิผล สร้างความก้าวหน้าให้แก่องค์การและตัวผู้ปฏิบัติงานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ชมพูนุช สิงห์สาคร (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ อำเภอมือเือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และการกระตุ้นทางปัญญา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ความต้องการสัมพันธ์ ความต้องการดำรงชีวิตและความต้องการ และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ แบบเปลี่ยนแปลงกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ ($p < .05$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เรียงตามค่า 3 ลำดับแรกดังนี้ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคลการสร้างแรงบันดาลใจ และการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

4. แนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการควบคุม (Controlling) โรงเรียนควรจัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ มีรูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย และมีการปรับปรุงการ

ดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นแนวทางด้านการควบคุม (Controlling) ที่มีน้ำหนักส่งผลต่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากที่สุด เพราะจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ พบว่าการจัดระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ยังไม่เป็นระบบ ขาดรูปแบบการนิเทศที่ชัดเจน จึงส่งผลเสียต่อคุณภาพตามมาตรฐานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เมื่อมีการควบคุมโดยใช้ระบบนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลดีต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังที่กาญจนาพันธ์ อักษรสิทธิ์ (2548 : 14) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ในการที่จะปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มพลังการปฏิบัติงานของครู โดยการส่งเสริมสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ครูเกิดการพัฒนาและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีความพอใจและ มั่นใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Wallace Wilcoxon & Satcher (2010 : Abstract) ได้ศึกษาถึงผลดีและผลเสียจากประสบการณ์ของการนิเทศและผู้ที่มีส่วนร่วมในการนิเทศ จากการวิจัยพบว่า การนิเทศก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามก็มีบ้างที่ ผลออกมาอยู่ในด้านที่ล้มเหลว มีการวิเคราะห์จากรายงานที่ได้จากประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมการนิเทศต่างก็เห็นว่าวิธีนี้เป็นวิธีที่ ยึดเยื้อมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นการได้มาซึ่งข้อสรุปที่ลงตัวร่วมกัน คุณภาพของงานวิจัยนี้เป็นที่รวบรวมไปด้วย ข้อเสนอแนะ หน้าที่และภาระงานต่าง ๆ ที่สำคัญต่องานด้านการสอนจะส่งผลไปสู่กุญแจแห่งความสำเร็จอีกด้านหนึ่ง สำหรับผลวิเคราะห์จากประสบการณ์ด้านลบของผู้ที่เข้าร่วมการนิเทศ พบปัญหาใหญ่ ๆ อยู่สองประการได้แก่ อย่างแรก ได้รับคำแนะนำในการแก้ไขจุดบกพร่องน้อยเกินไป อย่างที่สองคือ ความแตกต่างกันของการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ไปใช้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยด้านการวางแผน (Planning) โรงเรียนควรวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ, เป้าหมาย ไปจนถึงการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานการศึกษานักเรียนเป็นสำคัญให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ และมีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

2. จากผลการวิจัยด้านการจัดการองค์การ (Organizing) โรงเรียนควรวางโครงสร้างฝ่ายงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารบุคคล และฝ่ายบริหารทั่วไป โดยเน้นการ

บริหารและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา มีการกระจายงานแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง ภาระงานไม่ตกอยู่ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมากเกินไป

3. จากผลการวิจัยด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) ผู้บริหารควรบริหารจัดการและการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน ระหว่างครู บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง เพื่อให้การดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. จากผลการวิจัยด้านการควบคุม (Controlling) โรงเรียนควรจัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ มีรูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย และมีการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. จากผลการวิจัยตามคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้การสื่อสาร การทำงานอย่างสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม

6. จากผลการวิจัยตามคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ โรงเรียนควรจัดระบบการจัดหา การพัฒนาและการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา

7. จากผลการวิจัยตามคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนควรมีการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อที่หลากหลาย

8. จากผลการวิจัย โรงเรียนควรนำแนวทางที่ได้มากำหนดเป็นนโยบายในการบริหารจัดการของโรงเรียนให้ถือว่านโยบายแนวทางการบริหารจัดการที่ได้มานั้น เป็นแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาด้านการวางแผน (Planning) เกี่ยวกับการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมาย ไปจนถึงการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ควรศึกษาด้านการจัดการองค์การ (Organizing) เกี่ยวกับการวางแผนโครงสร้างฝ่ายงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารบุคคล และฝ่ายบริหารทั่วไป โดยเน้นการบริหารและการจัดการแบบมีส่วนร่วม

3. ควรศึกษาด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการโดยการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน ระหว่างครู บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง

4. ควรศึกษาด้านการควบคุม (Controlling) เกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนพันธ์ อักษรสิทธิ์. (2548). *การศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนที่ส่งผลต่อ สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- ชมพูขุ สิมห์สาคร. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- ทับทิม วงศ์ประยูร และ พรทิพย์ คำพอ. (2554). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้วยจิตตปัญญา*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560*. 6 เมษายน 2560. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2544). *โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- สมศักดิ์ มัจฉาวิทยากุล. (2547). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาระดับพื้นฐานเพื่อ คุณภาพของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันการศึกษาว.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.
- Giles Magaret Hannah. (1975). Learning centers: design for Learning and Living. *Dissertation Abstracts Internation*, 36(6), 3386.
- Wallace, Melanie J. Drake; Wilcoxon, S. Allen; & Satcher, Jamie. (2010). Productive and Nonproductive Counselor Supervision: Best and Worst Experiences of Supervisees. *Alabama Counseling Association Journal*, 35(2), 4-13.